

JONG GEGRAASD, OUD GEDAAN!

„DIE WEIDPREMIE IS
NATUURLIJK MOOI
GELD, MAAR DE
WAARDERING VAN
LANGSKOMENDE
BURGERS DIE GENIETEN
VAN PINK EN KOE IN
DE WEI IS VOOR MIJ NET
ZO BELANGRIJK. ”

Rob Nientjes

„DE WINST VAN
HET WEIDEN VAN
MIJN JONGVEE?
STERKE MELK-
KOEIEN DIE TEGEN
EEN STOOTJE
KUNNEN EN DIE VAN
GRAS MELK MAKEN. ”

Marije Klever

▶ **CAMPAGNE JONG GEGRAASD, OUD GEDAAN**

▶ **MAAK KANS OP EEN GRATIS ADVIESGESPREK:
HET GRAZY-TEAM KOMT NAAR JE TOE!**

▶ **TIPS & TRICKS VAN COLLEGA-MELKVEEHOUDEERS**

Campagne 'Jong gegraasd, oud gedaan'

Een vraag om eens op te herkauwen: kalveren en pinken wel of geen weidegang bieden?

De campagne heet niet voor niets 'Jong gegraasd, oud gedaan'. Het staat vast dat het weiden van koeien succesvoller is als zij als kalf en/of pink hebben leren grazen en een wormbesmetting hebben doorgemaakt. De meerderheid van de melkveehouders kiest voor het weiden van jongvee. Hopelijk volgt de minderheid ook! Natuurlijk kleven er ook nadelen aan het weiden van jongelingen. Die poetsen wij niet weg. Kern van de campagne is het delen van de kennis en ervaringen van collega-melkveehouders om succesvol jongvee te (gaan) weiden.

De campagne is een initiatief van de Werkgroep Meer weiden, waar sectororganisaties LTO, NAJK, Biohuis en Netwerk GRONDig de krachten hebben gebundeld. Het overall belang is zuinig zijn op het imago van de melkvee-sector. Weidegang is daar een belangrijk onderdeel van.

Verzilveren weide-uren jongvee

Tijdens de tweejarige campagne verkennen wij of de weide-uren van het jongvee zijn te verzilveren! Jongvee weiden heeft positieve effecten op het imago van de sector; op reductie van ammoniakemissie en op diergezondheid. Een speciaal kernteam buigt zich over diverse opties, zoals bijvoorbeeld: jongvee-weidepremie, onthefing voor technische stalaanpassingen in het kader van ammoniakreductie en bijvoorbeeld vergoeding voor een groene dienst. Of wellicht een aanpassing in de gebruikersnorm mest. Of het beschikbaar stellen door de overheid van (natuur)gronden met aantrekkelijke pachtprizen speciaal voor jongvee weiden.

Gratis adviesgesprek

Wie jongvee weiden overweegt, maakt kans op een gratis adviesgesprek aan de eigen keukentafel. Het *Grazy-team* van vier dames staat in de startblokken om langs te komen! Meer informatie over aanmelden staat op de laatste pagina en op onze website.

Website

Bezoek de website voor nieuws, weide-weetjes en de uitslag van een recent enquête-onderzoek onder 1.239 collega-melkveehouders. Daarin staan de motieven waarom wel of niet voor het weiden van jongvee te kiezen. www.jongveeweiden.nl

Jong gegraasd, oud gedaan!

De campagne wordt gefinancierd door het ministerie van LNV.

COLOFON: januari 2024

De brochure is een uitgave van het campagneteam Jong gegraasd, oud gedaan.

Expertise vanaf het erf: melkveehouders Marije Klever; fam. de Vries; Rob Wientjes; Arjen Kool en fam. Limpers

Expertise van buiten het erf: Bernd Hietberg (rundvee dierenarts); ing. Bert Philipsen (onderzoeker WUR) en dr.ir. Agnes van den Pol (Lector Grasland & beweiding)

'Succesvolle weidegang melkvee begint met jongvee weiden'

Melkveehouders Janet en Johan Limpers in Loenen (GD) zijn ervaren jongveeweiders. De arbeid die weiden met zich meebrengt, uit zich in een lagere kostprijs en in arbeidsplezier.

MELKVEEBEDRIJF 'T SCHAAR IN LOENEN (GD)

100 melkkoeien	2 melkrobots
54 stuks jongvee	60 hectare land

Het echtpaar Janet en Johan Limpers weidt jongvee al sinds jaar en dag. „Het is een prachtig gezicht, het is beter voor de dieren en bovendien goedkoper dan opstallen“, stelt Johan Limpers, die bij voorkeur 'volle bak' weidt. Zijn jongvee loopt – afhankelijk van de weersomstandigheden – dag en nacht én van eind maart tot eind december buiten. „Pas als het vuurwerk begint te knallen, gaan de laatste dieren naar binnen.“

Bij de familie Limpers blijft jongvee de eerste zeven maanden na de geboorte – als groei het meest bepalend is – in de jongveestal. Daarna verhuist een eerste groep van vier of vijf dieren naar een met hekwerk omheinde weide pal naast de stal. „Zo kunnen ze eerst wennen“, vertelt Limpers. Na één week verhuizen de dieren naar de volgende iets verderop gelegen weide. Ook daar staat jongvee één week en kunnen de dieren opnieuw wennen. Dit keer aan een weide die met stroomdraad omheind is. Na deze twee weken zijn de jonge dieren klaar voor het echte werk: weiden in een grote groep van 15 à 25 dieren. Limpers heeft op een veldkavel op 500 meter afstand

6 hectare smakelijk grasland. Er zijn twee zelfdrinkers per koppel, zodat er altijd een reserve is. Jongvee verhuist elke drie weken naar een ander blok. Afhankelijk van gras-kwaliteit en -aanbod komt Limpers daar bijna altijd mee uit en anders kan hij uitwijken naar een andere veldkavel. Qua arbeid is dit goed rond te zetten, zelfs met een gespreid afkalfpatroon. „Omweiden kost niet zoveel tijd en je hoeft jongvee niet weg te brengen of op te halen. Ook maai ik alle percelen hooguit vier tot vijf keer per jaar.“ Insemineren is daarnaast niet arbeidsintensief. Limpers heeft een eigen stier in het land staan. Jongvee hoeft niet terug de stal in. „Idealiter gaan pinken in het tweede weidejaar met 16 maanden naar een groep met onze eigen stier om vervolgens weer terug de groep in te gaan.“

Het weiden van jongvee heeft Limpers al veel gebracht. Hij geniet er zelf van en het is een mooi visitekaartje voor zijn omgeving. Ook zijn er economische voordelen zijn er ook. De jonge dieren vreten smakelijk gras met een hoog VEM-gehalte en qua voerwinning bespaart Limpers kosten. Jaarlijks scheelt dat toch 12 tot 15 hectare gras maaien, schudden, inkuilen én voeren. Ook moet een koe volgens hem op tijd leren grazen. „Als je koeien weidt, moet je ook jongvee weiden. Op latere leeftijd heeft een koe anders namelijk een jaar nodig om aan weidegang te wennen. Ze hebben grazen nooit geleerd en vinden dit snel te veel werk, dus zijn ze eerder geneigd om terug naar de stal te gaan. Jong geleerd is hier écht oud gedaan.“

Weideplan

Er is geen gouden regel hoe jongvee te weiden. En dat is maar goed ook. Diversiteit van bedrijven is diversiteit in (on)mogelijkheden. Een bedrijfsspecifiek weideplan maken is in ieder geval een goed idee. De ingrediënten zijn op hoofdlijnen:

VOOR KALVEREN tot 12 maanden oud

Kalveren worden meestal vanaf een leeftijd van zes maanden geweid. In de eerste weidemaanden is het bijvoeren van krachtvoer verstandig. De brok kan afgebouwd worden van 3 naar 0 kilo per dag (elke maand 1 kilo minder). Door het bijvoeren blijven kalveren beter in conditie en ook tam. Goed smakelijk gras met energie en eiwit is een must. Voor toezicht op de kalveren is ruimte inlassen op de huiskavel een voordeel. Gemiddeld wordt er met 10 dieren per hectare gerekend. Het moment van omweiden wordt bepaald door de hoeveelheid beschikbaar gras.

Leer kalveren bij voorkeur zo veel mogelijk grassoorten benutten waardoor ze nutriënten en eiwitten uit gras omzetten naar hoogwaardige dierlijke eiwitten. Hoe gevarieerder het palet, hoe beter de benutting. Resultaat? Een efficiënte weidekoe!

Naar buiten

Wennen aan buiten en begrenzing. Licht en geluid, daar gaan de kalveren van uit hun dak. Door hen eerst tussen degelijke omheining te laten lopen, voorkom je uitbreken in de wei. Een stroomdraad spannen aan de binnenkant van deze omheining is een aanrader, zodat de diertjes weten dat draad de begrenzing is.

Observaties: het oog van de meester

- Zijn de kalveren alert en komen ze naar je toe?
- Dof of ruiger haarkleed? Dit zijn tekenen van wormen, mineralengebrek of onvoldoende graskwaliteit. Het haardek hoort te glanzen met kleur erop.
- Dunne mest in combinatie met verminderde groei? Dit kan wijzen op weidecoccidiose.

VOOR PINKEN vanaf 12 maanden oud

Pinken kunnen – in tegenstelling tot kalveren – geweid worden op een veldkavel en een vaste groepssamenstelling is niet meer nodig. Omweiden luistert minder nauw. Pinken kunnen tot het late najaar buiten te blijven, maar een maand voor het afkalven is terug naar de stal wel het beste. Ze hebben dan voldoende tijd om af te stemmen op stalrantsoen en conditiebehoud.

Inseminatie of eigen stier?

Een aandachtspunt bij pinken weiden is natuurlijk: hoe drachtig te krijgen? Inseminatie of een stier in de wei? In de stal insemineren vraagt arbeid en tijd, maar een stier in de wei is niet zonder risico en bovendien is het moment van dekken en drachtigheidsbepaling moeilijker vast te leggen.

Observaties; oog van de meester

- Pinken die op natuurland lopen, hebben baat bij een mineralenbolus. Als ze op 'gewoon' grasland lopen, is een mineralenemmer in de weide voldoende.
- Kenmerken van een goede conditie van pinken zijn: groei, pensvulling en vetbedekking op de rug en achter op de heup.

Jongvee weiden levert geld op. Elke kilo weidegras die een koe later vreet, is gemiddeld 5 tot 10 cent per kilo droge stof goedkoper dan ingekuuld gras. Zeker voor bedrijven met melkrobots en vrij koeverkeer – en dus een keuze tussen weide of stal – kan dat veel schelen. Koeien die als jongvee nooit geweid zijn, zijn als grazers vaak 'gemakzuchtig' en ook niet getraind. Als gras in de zomer minder smakelijk wordt, kiezen ze snel voor de weg van de minste weerstand: het stalmenu.

RUNDVEEDIERENARTS BERND HIETBERG
VAN DAP HET DRENTSE HART:

'Jongvee weiden eigenlijk een must'

Bernd Hietberg heeft onder zijn klanten zowel weidende als niet-weidende melkveehouders. De laatste twee jaar merkt hij dat de interesse voor het weiden van jongvee toeneemt. „Melkveehouders die met robots melken, krijgen koeien lastiger naar de wei. Zij zien steeds meer het belang in dat jongvee weidegang geleerd moet hebben.”

Maakt jongvee weiden het verschil?

„Door het weiden krijgt jongvee veel beweging en dat kun je in een stal niet nabootsen. Zeker jonge dieren zijn in stallen vaak efficiënt gehuisvest. Dan maakt buiten lopen direct een groot verschil. Jongvee wordt sterker van weidegang en ontwikkelt een goede skeletbouw met meer besciering. Door het zonlicht maken jonge dieren vitamine D aan en dat betekent een betere ontwikkeling van de botten. Met weidegang leg je een goede basis voor sterke koeien die tegen een stootje kunnen.”

Levert weiden voordelen op qua gezondheid van kalveren en pinken?

„De jonge dieren bouwen in een vroeg stadium weerstand op tegen long- en maagdarmpwormen. Als kalveren een besmetting doormaken, rollen ze er meestal vlot doorheen. Koeien daarentegen worden behoorlijk ziek van een wormbesmetting en dat kost geld. Er is verlies van melkproductie en als koeien behandeld moeten worden, moet de boer alert zijn op residuen in de melk. Bij jongvee speelt dat allemaal niet, de dieren bouwen immuniteit op waar ze later veel profijt van hebben.”

Wat te doen bij wormbesmettingen?

„Je beschermt in het eerste weidejaar kalveren tegen longwormen door ze nog in de stal – vlak voordat ze naar buiten gaan – een vaccinatie in de bek te geven. Dankzij dit vaccin is de kans op longwormen bij kalveren aanzienlijk kleiner. Alleen als dieren toch gaan hoesten, in de wei of later op stal, laat je de mest onderzoeken. Tegen maagdarmpwormen kun je niet vaccineren. Dan moeten kalveren echt de infectie doormaken en gedoseerd gras opnemen dat gegroeid is van mest van oudere koeien. Tegelijkertijd is het verstandig om kalveren niet continu achter koeien aan te weiden, anders wordt de besmettingsdruk juist weer te hoog. Bij een ernstige besmetting moet je een ontwormingsmiddel geven en dat doe je preventief bij het hele koppel. Let dan vooral op dunne mest, verminderde groei of als dieren ruig in het haar zijn.”

Wat raadt u aan als jongvee voor het eerst naar buiten gaat?

„Laat ze wennen, want kalveren – én pinken als ze als kalf niet buiten zijn geweest – hebben drempeelvrees. De stap vanuit de stal is enorm groot. Plaats bijvoorbeeld drie dagen voordat ze naar buiten gaan enkele hekken achter de stal zodat kalveren en pinken even over de drempel heen kunnen stappen. Zorg er vervolgens voor dat dieren gretig zijn als ze naar buiten mogen. Als ze te veel gevoerd zijn, gaan ze sneller rennen en gaan de koppies minder snel naar beneden om te grazen. Als ze gretig zijn, krijg je sneller rust in een koppel.”

Wat zijn nadelen van jongvee weiden?

„Je moet tijd maken voor verschillende zaken, zoals het weiden en opstallen, de watervoorziening en de controle van de afrastering. Máár: een half jaar lang geen jongvee voeren en boxen schoonmaken is ook makkelijk in de drukke zomermaanden. Weiden is wel een uitdaging als kalveren in mei of juni geboren zijn. Dan kun je ze pas in het tweede jaar weiden en worden die pinken geïnsemineerd. Ook komt jongvee dan minder buiten. Je moet in ieder geval altijd een plan maken, want uitdagingen zijn er. Op een huiskavel – waar melkkoeien lopen – kan de besmettingsdruk hoger zijn, terwijl op een veldkavel inseminatie in het tweede weidejaar lastiger is.”

TIPS & TRICKS

vanaf boerenerven

Marije Klever

Melkveehouder uit
De Meern (UT)

Melkvee 120
Jongvee 50
Hectares 68

**'Ik ben niet van het pampieren.
Groeien van gras om later
te melken van gras'**

Het uitgangspunt binnen de bedrijfsvoering is een grasrantsoen. Een robuuste koe gedijt goed in dit systeem. Al bij de jonge kalveren staat gras op het hoofdmenu, want: 'Groeien van gras is later melkgeven van gras.' Vanaf vier maanden gaan kalveren naar de weide. Deze jongsten lopen dan in een weide vlak bij de boerderij om hen bij te voeren en extra toezicht te houden. „Alle kalveren worden op een leeftijd van vier weken gevaccineerd tegen longworm en dit wordt na zes weken herhaald. Dit ter voorbereiding van het weiden." Het weiden van jongvee bevalt heel goed. „Het grootste voordeel is dat de dieren later tegen een stootje kunnen. Ze hebben alle weersomstandigheden gehad; grazen hun eigen rantsoen bij mekaar en hebben een sterker immuunsysteem. Je hebt wel minder grip op de groei van dieren. Zolang ze fit en gezond zijn en goed kleur hebben op de vacht, ontwikkelen ze door."

Arjen Kool

Biologisch melkveehouder
in Hei- en Boeicop (UT)

Melkvee 92
Jongvee 36
Hectares 93

„Wij weiden onze koeien veel en lang. Ze gedijen goed op een grasrantsoen. Als ze niet als kalf of pink geweid zijn, krijg je problemen met vaarzen in de wei. Daarnaast wordt een koe sterker als ze als jongeling geweid is. Beweging, ruimte en lichte worminfecties zorgen voor achtereenvolgens optimale bot- en spierontwikkeling en een sterker immuunsysteem." De longwormenting bij kalveren is een goede investering. Deze vaccinatie wekt een lichte infectie op en zo bouwen ze afweer op. Start op tijd met de enting. „Na de oliebolletten ga ik al de enting regelen, zodat twee keer enten ruim voor het weiden is gedaan. Gevaccineerde kalveren zijn minder vatbaar voor maag- en darmwormbesmetting. Wij hebben sinds 2008 geen ontwormingsmiddel meer gebruikt. Standaard geen mineralenbolus, maar van enkele pinken een bloedtest afnemen om koper-, selenium- en zinkwaarde te meten. Zo nodig mineralen voeren." Vanaf een leeftijd van 9 maanden gaan de dieren naar een natuurgebied tot en met ongeveer november. Tussentijds worden pinken naar huis gehaald voor inseminatie.

**'Goede bot- en spierontwikkeling plus sterk
immuunsysteem dankzij jongvee weiden'**

TIPS OP EEN RIJTJE

- Een schone wei voor de jongelingen betekent na de eerste snee gaan weiden.
- Circa 10 dieren per hectare
- Een mineralenbolus is niet noodzakelijk bij een voldoende goede grasmat en het bijvoeren van brok waarin mineralen zitten.
- Wanneer u voor het eerst jongvee gaat weiden, begin dan met kalveren vanaf negen maanden; die zijn minder kwetsbaar en gevoelig.
- Arbeidstechnisch is weiden goed te doen. De dieren zorgen zelf voor hun rantsoen en mestplaatsing. De controle vraagt tijd, maar is ook een vorm van ontspanning.
- Tegen maagdarmwormen wordt niet standaard behandeld, alleen bij een vermoeden. Mestonderzoek kan uitsluitsel geven en zo nodig wordt het koppel ontwormd.

TIPS & TRICKS

vanaf boerenerven

Coba en Jochum de Vries

Melkveehouders in
Wiuwert (FR)

Melkvee 120
Jongvee 75
Hectares 72

**"Alles wat kalveren leren,
is profijt later als melkkoe"**

Het weiden van jongvee is een vast onderdeel van de bedrijfsvoering, naast een economisch motief van een lagere kostprijs. „Ze halen zelf hun voer binnen en brengen zelf de mest weg", is de leerschool voor het jongvee zeker zo belangrijk. „Kalveren en pinken doen ervaringen op dankzij weidegang. Een investering voor de toekomst, gemak voor de koe en ook voor ons. Onze koeien kijken niet snel ergens van op. Als jongvee hebben zij de veewagen, omgaan met weersomstandigheden, leren grazen tot en met een wormbesmetting meegemaakt. "Kalveren vanaf een leeftijd van vier maanden worden geweid. Naast de boerderij is een weide met houten omheining gemaakt, waar de jonkies eerst een paar dagen kunnen wennen. Kalveren krijgen dagelijks brok gevoerd naast het voor hen nieuwe grasrantsoen. Ze wennen snel en gaan dan naar de jongveeweide. „Wij hebben geen stier in het land. We geven de voorkeur aan inseminatie. Pinken worden op een leeftijd van 14 maanden naar huis gehaald en na het scannen weer naar de weide gebracht."

Rob Wientjes

Melkveehouder in
Sint Anthonis (NB)

Melkvee 130
Jongvee 65-70
Hectares 47

„Weiden van pinken en koeien doen wij al zo lang ik mij kan heugen. De koe in de wei is het gezicht van de melkveehouderij. Daar moeten wij zuinig op zijn." Pinken weiden vindt Rob een uitdaging. „Ik kan wel zaken verzinnen om geen jongvee te weiden, maar zo zit ik niet in mekaar. Gewoon doen. Het komt de dieren echt ten goede." De beweging, het leren grazen en soms een lichte wormbesmetting komen de ontwikkeling ten goede. Zijn ervaring is dat wanneer koeien als pink niet naar buiten zijn geweest, er problemen met de vaarzen ontstaan. „Ze nemen onvoldoende gras op en in combinatie met zomerrantsoen op stal maakt dat ze een achterstand oplopen." De kalveren jonger dan een jaar blijven binnen. Redenen daarvoor zijn monitoren van groei, continuïteit in rantsoen en risico van uitbreken voorkomen. „Ik probeer bewust de controle wat los te laten met mijn pinken weiden. Dan mis ik soms een inseminatie. Nou ja, dan gewoon op naar de volgende cyclus."

**'Pinken weiden van groot belang
voor ontwikkelen spieren en leren grazen'**

NADELEN JONGVEE WEIDEN:

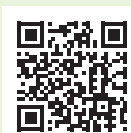
- Grasland- en vruchtbaarheidsplanning zijn uitdagingen
- Er is een risico op uitbreken van de dieren
- Controle op groei is moeilijker
- Besmetting met leverbot is een risico, vooral op nattere percelen
- Bij een te lange, natte periode wordt de smaak van het gras minder en dus ook de grasopname. Reden om ze eerder op te stallen, anders gaat het ten koste van de groei
- De wolf is een nieuwe bedreiging voor jonge dieren buiten

Overweeg jij om jongvee te gaan weiden?

Maak kans op een gratis adviesgesprek!

Het Grazy-team staat in de startblokken om langs te komen voor een adviesgesprek! De dames Rietsje Berber Atsma, Sandra Stokreef, Geanne van der Paauw en Simone Verhoeven werken verdeeld over vier regio's als jongveespecialist bij ABZ De Samenwerking in Nijkerk. De vier dames vormen het Grazy-team en maken samen met jou een weideplan voor jongvee vanuit jouw bedrijfssituatie. Dus je maakt ook kans op dit gesprek als jij nog geen jongvee weidt!

Vanuit het campagnebudget worden vijftig vouchers uitgegeven. Deze vouchers geven recht op een gesprek aan eigen keukentafel over de inpassing van het (weer) gaan weiden van kalveren en/of pinken. De voor- en nadelen worden besproken en ook de ingrediënten voor een concreet plan, kostprijs en bedrijfsspecifieke elementen komen aan bod. Kortom: een gesprek op maat.

Interesse?

Meld je dan aan door de QR code te scannen of bezoek rechtsreeks onze website:

www.jongveeweiden.nl

Vul op de site het formulier in onder de link **Grazy-team**.

VOUCHER

- JA, ik overweeg mijn jongvee te gaan weiden.
- Graag wil ik een kosteloos adviesgesprek met een Grazy-teamlid.

Vul de voucher in via **WWW.JONGVEEWEIDEN.NL**